

Journalistikken Skup premierer kan verken diskutere nye normer Savner gravning n

Norske journalister hedres for fremragende avsløringsjournalistikk med Skup-prisen. Men Skup premierer ikke systemkritiske artikler, mener høyskolelektor.

MEDIER

Av Dag Eivind Undheim Larsen

Skup-prisen henger høyt blant norske journalister. Prisen er en av de mest prestisjetunge utmerkelsene i presse-Norge og premierer store avsløringer.

Typisk for den gode Skup-saken er jakten på konkrete brudd på lover og regler. Det gjør at større samfunnsproblemer som fattigdom og klimakrisen kommer i bakgrunnen: Det finnes ikke journalistpriser som belønner slik journalistikk.

Det mener Magne Lindholm, høyskolelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

– **Det er svært få systemkritiske artikler som har fått Skup-prisen, sier han.**

Lindholm har nettopp disputert på en doktoravhandling hvor han undersøker utmerkelsene som deles ut til representantene i norsk presse, blant annet Skup-prisen og Den store journalistprisen.

Slik har han sett hvordan den norske journalistrollen har utviklet seg.

Ideologiske markører

For Lindholm mener disse prisene fungerer som *ideologiske markører* for journalistrollen, de sier noe om hva som oppfattes som god og viktig journalistikk.

– Prisene har lagt igjen et spor fra hvert år de er delt ut. Det gjør det mulig å sammenlikne journalistenes ideologi gjennom en lang periode, sier Lindholm.

Skup-prisen 2014 gikk til Dagbladets Kristoffer Egebergs avsløring av at norske marinefartøyer ble solgt til krigsherrer og paramilitære selskaper i Vest-Afrika. Det er et brudd med alle norske lover og regler for eksport av forsvarsmateriell.

– Her står de moralske sidene ved den seriøse skandale-

FAKTA

Skup-prisen:

■ Deles ut av Stiftelsen for en Kritisk og Undersøkende Presse for fremragende undersøkende journalistikk.

■ Den består av en statuett laget av kunstneren Synnøve Korssjøen, samt 50 000 kroner.

■ Det deles også ut en håndfull Skup-diplomer hvert år.

■ I doktoravhandlingen «Journalistikkens autoritet. Yrkesideologi og autoritetsmarkering i norsk journalistikk 1954-2014» ser høyskolelektor Magne Lindholm nærmere på de norske journalistprisene.

journalistikken sentralt, sier Lindholm

Han forklarer at skandaler som bygger på korrekte avsløringer av offentlige tjenestemenn eller forretningsdrivende som driver i strid med regelverket, plasserer den avslørende journalisten i en opphøyd moralsk posisjon.

– *Skal ikke journalistene være samfunnets vaktbikkjer?*

– Jo, men vi må spørre etter hvilke verdier de vokter. Det er ikke mulig å slå ned på kritikkverdige forhold uten en norm. Da blir det store spørsmålet hvilke normer journalistene selv dyrker, og det vil de ikke snakke om.

Normer og regler

For han mener det er et problem at den undersøkende journalistikken forutsetter et fastlagt normsett på de områdene som blir undersøkt.

– **Der det ikke eksisterer noe etablert normsett, kan det heller ikke bli noen skandale. Hvis ingen har brutt noen regler, blir det heller ingenting å avsløre.**

Dermen kan ikke journalistikken Skup premierer diskutere nye normer eller presentere systemkritikk. Det gjør den kritiske og undersøkende journalistikken til en reformistisk form for journalistikk, påpeker Lindholm.

– **Det er ingen Skup-saker**

«Det er ingen Skup-saker som diskuterer en ny økonomisk verdensorden, kvotesystemet for CO2-utslipp eller Norges politikk overfor Saudi-Arabia» **MAGNE LINDHOM**

STOR STÅHEI: Her jubler Dagbladets-redaksjonen i det Kristoffer Egeberg (nummer fire fra høyre) blir utropt som den står i sentrum.

som diskuterer en ny økonomisk verdensorden, kvotesystemet for CO2-utslipp eller Norges politikk overfor Saudi-Arabia. Og det burde man jo gjøre, sier Lindholm.

Samtidig har presse-Norge flere meningsbærende aviser med systemkritisk kommentarstoff. En avis som Aftenposten satser blant annet på miljøjournalistikk som ligger tett opptil systemkritikken.

– *Får vi et riktig bilde av norsk journalistikk når vi bruker Skup-prisen som målestokk?*

– Det er først og fremst søndagsversjonen av norsk journalistikk som får priser. Det betyr at både lokalavisene og meningsjournalistikken ikke

er med i mine undersøkelser. Men jeg mener likevel at Skup-prisen er en markør for kvaliteten på norsk journalistikk.

Moralsk riksrevisor

Til tross for all den heder og ære som følger med Skup-prisen, var journalistenes posisjon enda sterkere for over 40 år siden.

I doktoravhandlingen tar Lindholm for seg journalistrollen gjennom tre epoker, og konkluderer med at pressens autoritet nådde sitt høydepunkt på 1970-tallet.

– Da påtok journalistene seg rollen som moralsk riksrevisor og mente de hadde en selvstøtt rett til å gå inn i alle

samfunnets forhold på allmennhetens vegne.

Framveksten av denne journalistrollen inntraff omtrent samtidig som den partipolitiske pressen fikk dødsstøtet ved EF-kampen i 1972. Selv om flertallet av de norske avisene gikk inn for medlemskap, stemte folket nei. Teorien om at partipressen kunne påvirke folks valg ble dermed avkreftet. Det markerte slutten på den partiløse journalistrollen og banet vei for en ny slaggertype i norske avisredaksjoner.

– Journalistene begynte å markere en nærmest grenseløs autoritet, med fullmakt til å gå inn på alle livets og samfunnets områder, sier Lindholm.